

Utrecht Silo: 9 oktober 2011 (tweede serie Credo-gesprekken)

Thema: '(her)ken je mij?'

Inleidend gesprek

Over het geloof hebben al eerder gesproken (20 februari 2011). We hebben gezien, dat het een samenspel is van **taal van het verstand** ('ik geloof, dat...', als antwoord op de vraag wat geloof je?) en **taal van het hart** (' ik geloof in...' , als uitdrukking van vertrouwen). Het één heeft met het andere te maken.

In gemeenteverband zou je kunnen zeggen: het gaat om het samenspel/onderscheid tussen **de (geloofs) leer** (geloofsuitspraken, regels) en **het leven** (beleven en ervaren). Als het goed is zal het één bevestigd worden door het ander!

De vraag is nu voor vandaag: hoe kun je elkaar herkennen in het geloof. Daarbij gaat het om twee aspecten:

- Het herkennen van het geloof van de ander en
- het herkennen van de ander als (mede)gelovige.

Dus ook hierin zijn de twee talen te onderscheiden:

Dat wat de ander gelooft, in termen van opvattingen en uitspraken en de vraag 'wie de ander is'. In de zin van 'kan ik in hem geloven, kan ik mijn vertrouwen in hem uitspreken?'

Voor de herkenbaarheid wil je als gemeente wel iets van gemeenschappelijkheid vast leggen. Vooral als je onzeker bent over de ander.

Echter: het ene kun je wel vastleggen (geloofsopvattingen), het andere niet. Dat maakt het lastig.

De kerkgeschiedenis, maar ook de geschiedenis van het Baptisme, en van onze eigen gemeente laat zien, dat als er onzekerheid is over het ware geloven, dat er een poging wordt gedaan het geloof vast te leggen in geloofsbelijdenis, dogma's en regels. Om het maar zichtbaar en meetbaar te maken. Om zodoende meer gerustheid te kunnen hebben.

De vraag is of dit werkt.

Even een voorbeeldje met betrekking tot het herkennen van iemand, die van buiten komt:

Stel je voor dat je iemand moet ophalen van het station. Dan kun je afspreken, dat je een rode roos in de hand houdt, als zichtbaar teken van herkenbaarheid. Zou bijvoorbeeld een doopbewijs ook die functie kunnen hebben voor herkenbaarheid? We gaan op zoek in de Bijbel met wat verhalen om te zien of dat voldoende is...

Overdenking.

Verkennen, herkennen, erkennen. Dan gaat het om het woord 'kennen'. Dat is meer dan 'weten'.

Bekennen heeft in de Bijbel de betekenis van gemeenschap hebben. Bij 'kennen' hoort iets van een relatie..

Als we het hebben over herkennen, dan zal er eerst sprake moeten zijn van een gegevenheden als ervaring, die je dan later weer kunt herkennen.

De gegevenheid, waar wij het over hebben met betrekking tot geloven is:

het verhaal van God en Zijn Liefde, die de mens steeds weer opzoekt, dwars door alle weerstanden en brokken, gevolg van het evolutie-denken in de sfeer van 'overleven al dan niet ten koste van de ander), om de mens te laten leven en tot zijn recht te laten komen.

Zo wil Hij graag gekend worden en herkend. Zo wil Hij graag omgang hebben met de mens en hem (die mens) daarin ook herkennen.

Dat is niet vanzelfsprekend las je om je heen kijkt naar de gebeurtenissen in het leven. In wat je ziet en hoort. Dan valt er op het eerste gezicht niet zoveel van te herkennen. De werkelijkheid is weerbarstig. Het gevolg is dan, dat er wetten gemaakt worden, die dit geloofsverhaal wel vastleggen, maar dan los van de ervaringen (en de bevestiging daarvan) in het leven. Aan de ene kant zie je in de Bijbelse verhalen, maar ook later in de kerkgeschiedenis voorbeelden van mensen die voor God

spelen en aan de andere kant voorbeelden van mensen die zoeken naar God. Daarnaast zie je ook voorbeelden van verhalen van God die zoekt naar mensen.

Twee voorbeelden uit de Bijbel en eentje uit eigen ervaring.

Het verhaal van de syro-fenisische (kananese) vrouw (Matth. 15: 21 – 28). Zij hoort niet bij het verhaal van Israël. Toch zoekt ze een plaatsje in het verhaal van God. Het verhaal dat ze op de een of andere manier heeft leren kennen (ze noemt Jezus 'Zoon van David')

Op het eerste gezicht zien we dan, dat er iets plaats vindt van discriminatie. Jezus zegt: 'jij hoort er niet bij!' Het beeld van de 'hond' wordt gebruikt. Daar had het bij kunnen blijven. Zo op het eerste gezicht was dat 'einde verhaal'. Maar zij vraagt door. Op zoek naar het onderliggende verhaal dat haar zo had aangesproken. Een verhaal dat met liefde te maken heeft. Daar is in dit eerste antwoord van Jezus niets van te merken...

Zij blijft niet staan voor de barrière, ze loopt ook niet boos weg. Ze vraagt door. Vanuit het gevoel, dat er meer moet zijn. En dan vindt de ontmoeting plaats en wordt ze herkend en bevestigd in haar geloof. En vervolgens herkent ze het verhaal van God in de reactie van Jezus en het gebeuren bij haar thuis.

Het tweede verhaal (Hand. 10) gaat over Petrus en Cornelius (een romein). Petrus met zijn geloofswaarheden, binnen het joodse kader. Gelovig kon je alleen zijn als je jood was. Hij had duidelijke regels en kaders in termen van rein en onrein. Het wordt duidelijk gemaakt in het kleed dat naar beneden gelaten wordt met allerlei spijzen door elkaar: 'rein' en 'onrein'.

Op het eerste gezicht, ziet hij het niet en ziet God ook niet het verhaal van liefde bevestigd. God blijft echter daar niet in steken, Hij vraagt door. Opnieuw een kleed en nog een keer. Net zo lang tot Hij terecht komt bij de grond onder de voeten van Petrus, waar hij Cornelius ontmoet. En dan, pas in de ontmoeting met Cornelius valt het kwartje, heeft Petrus het door, herkent hij de omvang van het Verhaal van God. En ter plekke wordt het door God bevestigd in de ervaring van de Geest.

Wat zie je op het eerste gezicht? Wat zie je nog meer?

Wat hoor je? Wat hoor je nog meer? Daarvoor heb je de ontmoeting nodig.

Het zien/horen begint met een buitenkant verhaal, waar je naar kijkt en waar je naar luistert. Waar je de ander interpreteert binnen je eigen denken en leven.

Pas als het verder gaat op zoek naar het verhaal van de ander, op zoek naar de grond onder de voeten van de ander, kom je ook je eigen verhaal en je eigen grond onder de voeten tegen in de ontmoeting. Daar vallen uitspraken en leven/ervaring samen. Daar ontdek je gemeenschappelijkheid in het zoeken naar geborgenheid en in de bevestiging om er te mogen zijn.

Het voorbeeld van vandaag.

In een gesprekskring hadden we het over het begrip 'genade'. Iemand zei: 'ik kan dat woord haast niet door mijn keel krijgen, ik vind het het meest verschrikkelijke woord van het geloof'. Een ander zei: 'ik vind het juist het dierbaarste woord'. Toen viel het stil. Wat nu? Op het eerste gezicht onverenigbaar, een onoverkomelijke kloof. Vervolgens kwam de vraag, 'wat maakt dat het voor jou het meest verschrikkelijke woord?' 'Ik ben er, toen ik klein was mee doodgegooid en klein gehouden. Verbeeld je maar niet dat jij iets bent, bij alles wat ik deed. Het is allemaal genade, jij stelt niets voor!' 'Nu begrijp ik het', zei ze. Bij mij was het precies andersom: ik was zo op een dood spoor, met alles wat ik deed en waar ik ik verwickeld was. Met een vracht aan schuldgevoel. Voor mij was het een bevrijdend gevoel om te horen dat er een genade is bij God. Dat ik er mag zijn. En dat ik een nieuw begin kon maken in mijn leven!

Zo vonden ze elkaar in het zoeken naar geborgenheid en grond onder de voeten in het leven. Zo konden ze elkaar in hun geloofsuitspraken herkennen, vanwege de ervaringen en het verhaal dat er bij hoorde.

Zo zijn er meer voorbeelden: mensen die het moeilijk hebben met 'stil maar, wacht maar', of met 'loop ik met gesloten ogen', als een soort ontkenning van hun bestaan, en anderen die zich juist kunnen overgeven in het blindelings vertrouwen.

Wat kan dit betekenen voor onze vraag naar de herkenning van elkaars geloof.

Op het eerste gezicht zijn er veel hobbels te noemen. Vooral als je stil blijft staan, bij wat een ieder aan geloofsuitspraken doet. En als je daarin blijft steken gaat het bij het zien alleen maar om bekijken en uiteindelijk beoordelen. En aan de andere kant zal er dan de anderen alleen maar sprake zijn van 'gezien worden', met uiteindelijk het gevoel van afhankelijkheid en de slachtofferrol.

Het gaat dan eigenlijk alleen om uiterlijkheden. De roos in het knoopsgat: gemakkelijk, maar wel verwisselbaar. Hoe algemener de afspraak (bril, baard, bruine schoenen) des te meer is het noodzakelijk om verder te vragen om te zien of je met de juiste persoon van doen hebt.

Uiterlijkheden zijn dingen die verwisselbaar zijn. Dat geldt zelfs voor een doopbewijs: je kunt net doen alsof...

Daarentegen: een ontmoeting, een persoonlijk gesprek is niet verwisselbaar. Dat is uniek.

Om daarbij in het verkennen de ontdekking te kunnen doen, dat je in wezen samen aan het zoeken bent naar hetzelfde: grond onder je voeten en een weg om te gaan.

In dat gesprek kom je ook jezelf tegen, met je eigen uitspraken en het verhaal van je leven, dat daarbij wel of niet bevestigend kan werken. Je bent dan ook zelf in het geding met de manier waarop jezelf met geloven om onderweg bent. Vasthoudend (vaak vanuit onzekerheid) aan 'oude' waarheden (los van het leven) of in het vertrouwen steeds nieuwe voorbeelden van bevestiging tegen te komen.

Het gaat om de herkenning en de betekenis van het verhaal van God, dat in Jezus zichtbaar en tastbaar gemaakt is voor ons leven onderweg.

Dan pas, met al dit soort ontmoetingen: na het eerste gezicht verder vragen en zoeken kan iets duidelijk worden wat er in Efese 3: 18 en 19 staat:

Dan zult u met alle heiligen de lengte en de breedte, de hoogte en de diepte kunnen begrijpen, ja de liefde van Christus kennen die alle kennis te boven gaat, opdat u zult volstromen met Gods volkomenheid.

Piet Brongers